

[Mette Madsen.]

især ikke hos de kommunale. Ifølge dagspressen har ombudsmanden også i et brev af 18. oktober 1971 til statsministeriet henstillet, at skrivelser til borgerne bør være lette at læse og forstå og formen venlig og hensynsfuld.

Så vidt jeg ved, har statsministeriet ikke reageret på dette brev, og bl. a. derfor synes jeg, at der er grund til her at stille spørgsmålet.

Mette Madsen: Jeg vil gerne begynde med et citat. I fortalen til Jyske Lov af 1241 står der: „Loven skal være . . . tydelig, så alle mænd kan vide og forstå, hvad loven siger.“ Men der er sket lige det modsatte, det danske lov- og retssprog er blevet mere og mere utydeligt og omstændeligt. Det er stivnet i det, man populært kalder kancellistilen. Det er en snørklet stil fra en tid, hvor borgerne bare havde at stå med huen i hånden og være glade, når myndighederne talte ned til dem. Den stil slæber vi stadig rundt med. Alle er klar over, at den er fuldkommen forældet, og alle har i årevis talt om, at den burde laves om, uden at nogen har gjort noget ved det.

Det var derfor meget glædeligt, at justusministeriet i oktober 1969 udsendte et fremragende cirkulære om sproget i love og andre retsfor skrifter, men desværre lader det ikke til, at denne udmærkede vejledning er trængt helt igennem hos dem, der skriver love. Jeg tænker her især på cirkulærer og andre bekendtgørelser. Men det er endnu sørgeligere, at vejledningen heller ikke bliver brugt af de myndigheder, der skriver breve, og derfor har ombudsmanden den 18. oktober 1971 i et brev til statsministeriet spurgt, om man ikke kunne overveje at bruge sprog cirkulæret i skrivelser fra administrationen, så breve til borgerne blev lette at læse og forstå og formen venlig og hensynsfuld. Navnlig det sidste synes jeg er meget vigtigt, for en meddelelse fra myndighederne er jo tit mindre rar, men fordi indholdet af et brev er ubehageligt, behøver formen ikke at være det, tværtimod. Jo mere ubehagelig den meddelelse er, som den offentlige myndighed må give et menneske, jo mere hensynsfuldt må man prøve at give den. Man må også huske på, at det tit er mennesker i en nødsituation, der får offi-

cielle skrivelser, f. eks. en ægtefælle, der pludselig er blevet alene og står og skal klare det hele selv. Hvis der så kommer et komplet uforståeligt brev, der oven i købet er brysk og koldt, kan det meget vel være lige den ting, der får dette menneske til helt at tabe modet.

Jeg synes også, det ville være en god skik, om myndighederne skrev „med venlig hilsen“ i stedet for „hvilket herved meddeles“.

Vi er mange, der er spændt på, hvad der kommer ud af ombudsmandens henstilling. Så vidt jeg ved, har statsministeriet ikke reageret på brevet endnu, og bl. a. derfor har jeg fundet grund til at stille spørgsmålet her.

Statsministeren (J. O. Krag): Jeg tror, at fru Mette Madsens spørgsmål er lige så gammelt som lovgivningen. Problemet med at bringe den ud til befolkningens kundskab og problemet med skrivelser fra administrationen, hvad enten det er centraladministrationen eller de kommunale myndigheder, til borgerne tror jeg altid har bestået, og jeg vil også tvivle på, at vi nogen sinde helt får det løst.

Nu er det vel nok ikke sådan, at kancellistilen har været en snørklet uforanderlighed, og at der aldrig er gjort noget ved den. Problemet falder sådan set i to dele, som fru Mette Madsen også antydede det i sit spørgsmål: den ene er loven, og den anden er de meddelelser, der mere direkte går ud til borgerne.

For lovens vedkommende er der to hensyn at tage. Jeg tror, alle er enige i, at lov sproget skal være så klart og forståeligt som muligt, men de, der har siddet og bakset med lovene i folketingets mange udvalg, vil også vide, at der er et andet hensyn, nemlig at det, der står, må tage så mange hensyn, at ingen tilfældigheder kan gøre lovens virkelige indhold tvivlsomt. Jeg tør ikke sige, at det altid lykkes at undgå det, men der må ikke i lovens tekst være tilfældigheder og uenighed, og det kan altså somme tider gøre forståelsen af dens paragraffer lidt svære.

Jeg er enig i, at når man skriver ud til borgerne — det kan være i form af cirkulærer og bekendtgørelser, det kan være direkte breve — da bør man skrive, så det er så forståeligt som overhovedet muligt, og jeg er helt enig i, at når man skriver direkte til